

V

NORDANS PRODUKSJONER | LISE NORDAL

– ET VERK FOR 5 DANSERE OG 3 SLAGVERKERE

DANSENS HUS 14. – 16. SEPTEMBER 2018

KOREOGRAFI & REGI: LISE NORDAL

MUSIKK: KJELL SAMKOPF

KOREOGRAFI-ASSISTENT: PERNILLE BØNKAN

DANSERE OG MEDSKAPERE: PERNILLE BØNKAN - INGVILD KROGSTAD -
TRINE LISE MOE - CAROLINE SKJØRSHAMMER - ELSE MARGRETE SVEINSSON

MUSIKERE: KJELL SAMKOPF - JENNIFER TORRENCE - ROB WARING

LYS / SCENEROM: PETTER STEEN

KOSTYMER: KRISTIN SKAGEN

LYDDESIGN: MORTEN PETERSEN

TEKNISK BISTAND: SHOWLAB

LYSTEKNIKK: DANIEL KOLSTAD GIMLE

PRODUKSJON: NORDANS 2018

PRODUSENT: CATHE SJØBLOM

SAMPRODUKSJON: DANSENS HUS

EN DEL AV ULTIMA OSLO CONTEMPORARY MUSIC FESTIVAL

STØTTET AV: KULTURRÅDET, FOND FOR LYD OG BILDE,
FOND FOR UTØVENDE KUNSTNERE, OSLO KOMMUNE

TAKK TIL: ALLE@DANSENS HUS |
ALLE@DANSEINFORMASJONEN | ALLE@ULTIMA

ANSVARLIG UTGIVER:
NORDANS PRODUKSJONER | LISE NORDAL

DESIGN: ELLEN LORENZEN

FOTO: TALE HENDNES

OVERSETTELSE: DIANE OATLEY

TRYKK: COLOR MASTER

TEKSTFRAGMENT, SKREVET AV INGER-MARGRETHE LUNDE OG LEST AV
SOSSEN KROHG, ER HENTET FRA FORESTILLINGEN Til Elise (1998)

LISE NORDAL
KOREOGRAF OG KUNSTNERISK
LEDER NORDANS PRODUKSJONER

Foto Tale Hendnes

I 1986 gjorde jeg min første helaftens forestilling, *Aqua* – en multimedia-forestilling i dans, lyd og bilde, på det nyåpnede Black Box Teater på Aker Brygge. *Aqua* ble starten på et livslangt samarbeid med komponist og slagverker Kjell Samkopf. Allerede den gang benyttet Kjell numerologi og numerologiske utregninger som arbeidsverktøy i komponering av musikk. En metode jeg selv etter hvert begynte å tilnærme meg, som i *Entré* fra 2000. Men det er først i arbeidet med *V* at jeg har fordypet meg i numerologiske analyser. Mange spør meg om jeg var god i matte, noe jeg absolutt

ikke var, men som heller ikke har noen betydning i arbeidet med numerologi. Imidlertid har jeg alltid interessert meg for tall og kompliserte tallrekker i mitt virke både som koreograf og pedagog.

Numerologien er basert på det gamle kaldeiske/hebraiske alfabetet, hvor hver bokstav også er et tall.

I oppbyggingen av koreografi og komposisjon har både Kjell og jeg benyttet oss av dansernes navnetall og fødselstall som arbeidsverktøy. Forestillingen er delt inn i fire sekvenser: Sirkelen – Triangelet – Kvadratet – Pentagrammet. I Pentagrammet finner vi det gyldne snitt, et spesielt geometrisk og matematisk forholdstall hvor sammenhengen har vært viktig innen kunst og arkitektur. Man finner det også igjen i oppbyggingen av menneskekroppen, og i naturen. Pentagrammet, eller femstjernen, og tallet 5 – representerer de fem elementene ild, jord, luft og vann, i tillegg til det åndelige element. Naturen har alltid vært en viktig inspirasjonskilde i arbeidene mine, og de fire fysiske elementene har vært gjennomgangstema i flere av mine tidligere verk, som i forestillingene *Vind* (1981), *Aqua* (1986) og *Tidevann* (1990).

Numerologien kan sies å være "den åndelige matematikk", hvor man gjennom en analyse av menneskets navn og fødselsdato kan avsløre iboende talenter og egenskaper. Jeg har i denne forestillingen på ingen som helst måte forsøkt eller ønsket å tolke dansernes personlighet, skjebne eller karma ut ifra numerologiske utregninger – det er kun brukt for å fatte beslutninger og som arbeidsverktøy for å utforske nye måter å komponere dans og bevegelse på. Bodil Storms innførende bok om numerologi – Numerologi – universets språk – er brukt som hjelpemiddel og har vært en stor inspirasjonskilde under tilblivelsen av forestillingen.

V er en forestilling hvor dans og musikk er likeverdige komponenter. Kjell brakte meg inn i numerologiens verden, og vårt samarbeid gjennom alle disse årene har vært av stor betydning for mitt kunstneriske virke. Jeg kunne ikke ha gjort denne forestillingen uten Kjells sterke tilstedeværelse i prosjektet.

KJELL SAMKOPF KOMPONIST

Musikken til ∇ er skrevet for tre slagverkere i samspill med en lydfil. Tre vibrafoner er de sentrale instrumentene i slagverk-instrumentariet, som i tillegg består av treblokker, crotales og to store tam-tammer. De tre musikerne danner en trekant på scenen og er en integrert del av scenebildet. Verket består av fire deler knyttet til de geometriske figurene sirkel, triangel, kvadrat og pentagram. Musikkens primære funksjon er å skape en stemning i rommet og gi et utgangspunkt for bevegelse. Musikken er tenkt som en tilstand, den beskriver ikke et forløp. Tallrekker utledet av dansernes og musikernes navn og fødselsdato har

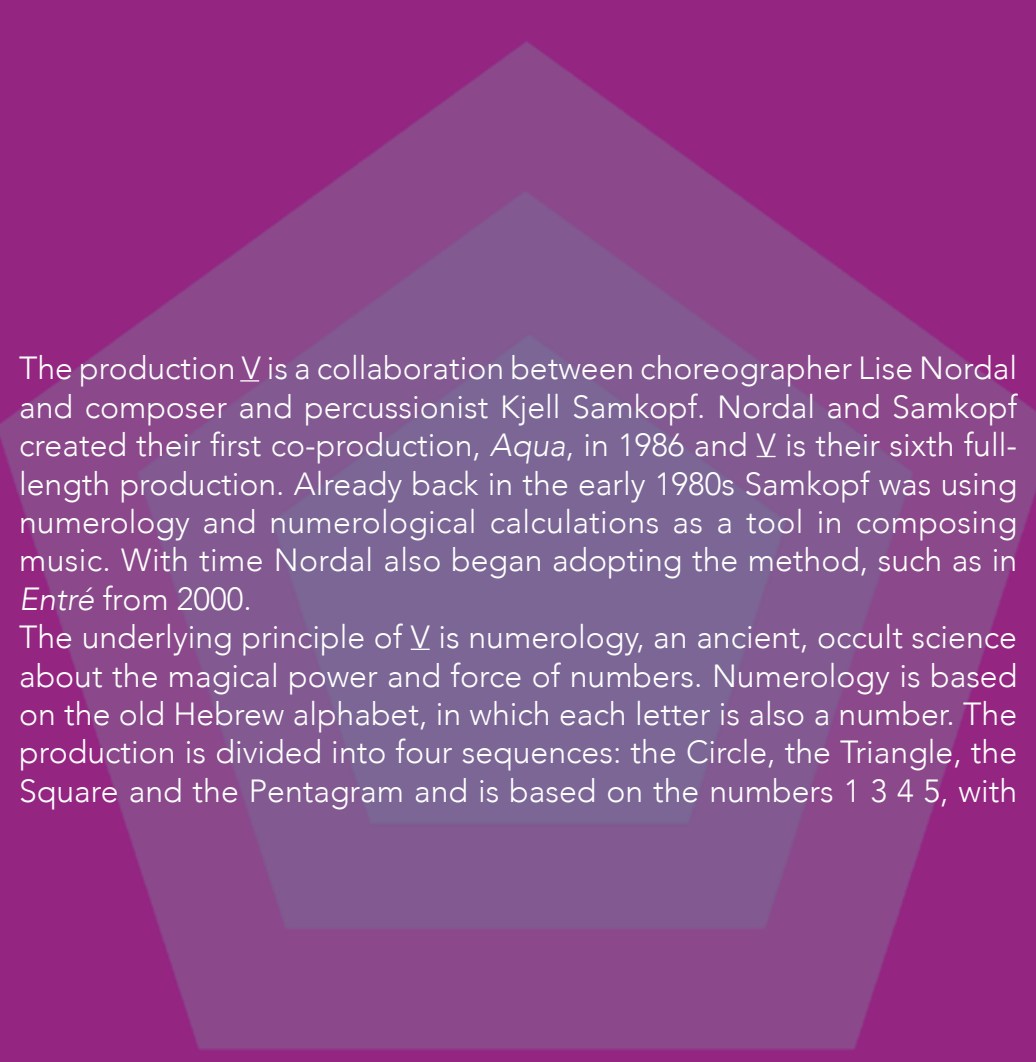
vært sentrale i utformingen av musikken; både med hensyn til storform og detaljer. Jeg har brukt disse tallrekkene rytmisk, tematisk og melodisk og til å bestemme underliggende strukturelle lag.

Et annet element i verket er bruken av det som kalles *Musikalsk Erratum*, etter idé av Marcel Duchamp. Jeg har fått danserne og musikerne til å trekke tilfeldige tall mellom 1 til 37 (en vibrafon har 37 toner). Disse tallrekkene på 37 tall er brukt på ulike måter; både hørbart og strukturelt.

Lise og jeg har i årenes løp sammen laget fem helaftens forestillinger pluss flere kortere arbeider. Vi hadde nå lyst til å hente elementer fra disse tidligere produksjonene og innlemme og videreutvikle disse. Vi har således hentet strukturer, lyder og ideer fra tidligere verk og satt disse inn i en ny ramme.

Til vår første forestilling *Aqua* i 1986 fikk vi laget to instrumenter i pleksiglass. Vi kalte disse "havhjul" på grunn av de klanglige assosiasjonene instrumentene ga. Disse ble bygget av billedkunstneren Tor Hvammen. Etter å ha stått urørt på lager i 30 år, har vi nå hentet disse fram igjen og latt de få en markant plass både visuelt og musikalsk i forestillingen.

Musikken til den amerikanske komponisten Steve Reich har vært en viktig inspirasjonskilde for både Lise og meg i alle år. Vi har derfor valgt å avslutte ∇ med en tydelig referanse til hans musikk. Avslutningssatsen er laget etter mønster fra hans verk *Four Sections*. Likhetspunktene er tydelige; blant annet har begge verkene gjennomgående fem slag i takten. I vår versjon har jeg samlet alle dansernes og musikernes tallrekker og latt disse danne grunnlaget for alt tonemateriale. Til å bestemme basstonene i siste delen har jeg brukt en tallrekke utledet av utsagnet «moving forward with Lise», som jeg lar stå som en oppsummerende konklusjon av vårt livslange samarbeid.

The production $\underline{\vee}$ is a collaboration between choreographer Lise Nordal and composer and percussionist Kjell Samkopf. Nordal and Samkopf created their first co-production, *Aqua*, in 1986 and $\underline{\vee}$ is their sixth full-length production. Already back in the early 1980s Samkopf was using numerology and numerological calculations as a tool in composing music. With time Nordal also began adopting the method, such as in *Entré* from 2000.

The underlying principle of $\underline{\vee}$ is numerology, an ancient, occult science about the magical power and force of numbers. Numerology is based on the old Hebrew alphabet, in which each letter is also a number. The production is divided into four sequences: the Circle, the Triangle, the Square and the Pentagon and is based on the numbers 1 3 4 5, with

the Pentagon – the number 5 – serving as the primary symbol. The pentagram represents the five elements, four physical: fire, earth, air and water, and the spiritual fifth element.

The music of $\underline{\vee}$ is written for three percussionists in interaction with an audio file. The number series derived from the names and birth dates of the dancers and musicians have been central in the development of the dance and music. Another element the composer has used in the work has been the principle behind Marcel Duchamp's *Erratum Musical*. The music is written for three vibraphones and the composer has had the dancers and musicians choose random numbers between 1 and 37 (a vibraphone has 37 notes). These number series are applied in different ways, both in terms of sound and structurally.

PENTAGRAMMET Sekvens 3

Tempo ♩ = 170

I n t r o	Del 1 Kommunikasjon										I n t e r l u d e	Del 2										I n t e r l u d e	Del 3										I n t e r l u d e	Del 4										E N D I N G																	
	L 3											I 1											S 3											E 5																											
	M O V I N G					M O V I N G						M O V I N G					F O R W A R D						F O R W A R D					M O V I N G						F O R W A R D					w i t h						L I S E																
	5	4	6	6	1	5	3	4	6	6		1	5	3	5	4	6	6	1	5	3		8	6	2	6	1	2	4	8	6	2		6	1	2	4	4	6	6	1	5	3		5	8	6	2	6	1	2	4	6	1	4	5	3	1	3	5	5
	25					25						25					29						29					25						29					16						12					5											
50										54										54										57																															

Tid	00:00	00:08	00:52	01:37	01:45	02:29	03:21	04:12	04:56	05:05	05:56	06:24	06:45																											
Takt tall	1	6	31	56	61	86	115	144	169	174	203	219	231																											
Rehearsal nummer	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12																												
Bass-toner	M O V I N G	M O V I N G	F O R W A R D	M O V I N G	M O V I N G	F O R W A R D	F O R W A R D	F O R W A R D	F O R W A R D	w i t h	L I S E																													
Fjerdedeler	P E N T A G R A M M E T	M O V I N G	F O R W A R D	F O R W A R D	F O R W A R D	M O V I N G	F O R W A R D	M O V I N G	F O R W A R D	F O R W A R D	F O R W A R D																													
Vibrafon 1	Musikalsk Erratum 7 - Kjell										TRINE LISE 31-05-1996										CAROLINE 20-02-1984										Rob - Caroline - Jennifer (navn + fødselsdato)									
Vibrafon 2	Musikalsk Erratum 9 - Rob										LISE 17-08-1950										ELSE 21-10-1984										Lise - Pernille - Else (navn + fødselsdato)									
Vibrafon 3	Musikalsk Erratum 8 - Jennifer										PERNILLE 21-03-1976										INGVILD 13-05-1991										Trine Lise - Ingvild - Kjell (navn + fødselsdato)									
	Musikalsk Erratum 1 - Lise										Navnemelodier: Trine - Kjell - Ingvild - Jennifer - Caroline										Navnemelodier: Else - Rob - Pernille - Lise																			

SIRKELEN / THE CIRCLE

DANS PERNILLE BØNKAN

TRIANGELET / THE TRIANGLE

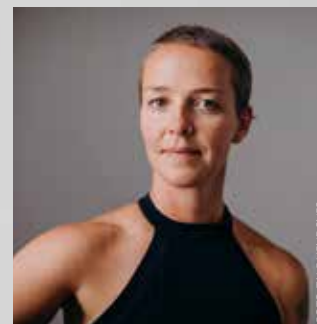
DANS CAROLINE SKJØRSHAMMER, INGILD KROGSTAD, TRINE LISE MOE, ELSE MARGRETE SVEINSSON

KVADRATET / THE SQUARE

DANS ELSE MARGRETE SVEINSSON, CAROLINE SKJØRSHAMMER, TRINE LISE MOE, INGILD KROGSTAD

PENTAGRAMMET / THE PENTAGRAM

DANS PERNILLE BØNKAN, TRINE LISE MOE, INGILD KROGSTAD, CAROLINE SKJØRSHAMMER, ELSE MARGRETE SVEINSSON

PERNILLE BØNKAN

TRINE LISE MOE

INGILD KROGSTAD

ELSE MARGRETE SVEINSSON

CAROLINE SKJØRSHAMMER

JENNIFER TORRENCE
SLAQVERK

ROB WARING
SLAQVERK

KIELL SAMKOPF
SLAQVERK

LISE NORDAL, KOREOGRAF

Når Lise Nordal i år markerer sitt 40-årsjubileum som koreograf med forestillingen *∇*, befester hun sin posisjon som pioner og en av ytterst få aktive koreografer i sin generasjon. Hennes arbeid som en av den post-moderne dansens fremste foregangskvinner her hjemme, var hun med på å redefinere dansen som interdisiplinær kunstform i Norge. Poesien i den rene, flytende bevegelsen og koreografien som rigorøs, leken struktur, kjennetegner språket og bevegelsesgleden hos Lise Nordal. Intellektuelt og sanselig på samme tid, komponerer hun dansen som et musikkverk i seg selv, knyttet til organiske naturlover. Musikken er nyskrevet, og også denne gangen samarbeider hun med komponist og slagverker Kjell Samkopf.

- Koreograf, danser, pedagog og kritiker som i stor grad har vært med å forme utviklingen av norsk dans siden midten av 1970-tallet.
- Foregangskvinne for den postmoderne dansen i Norge gjennom tverrkunstneriske samarbeid med komponister og andre kunstnergrupper og forestillinger med klar komposisjon og en organisk tilnærming til danseteknikk, som antyder tematisk tilknytning til naturen og uvilje mot å separere kropp og intellekt.

- Utdannet danser fra Ballettinstituttet [nå Norges Dansehøyskole] (1972) og London Contemporary Dance School (1973). Videre studier i New York ved Viola Farber Dance Company, June Finsch Dance, Ellen Webb, Dan Wagoner, m.fl. (1977, 1979 – 1981).
- Var med å starte Collage Dansekompani i 1974, hvor hun arbeidet både som danser, pedagog og koreograf, de siste årene også som kunstnerisk- og administrativ leder frem til kompaniet ble lagt ned i 1995. Startet NorDans Produksjoner i 1996.
- Debuterte som koreograf i 1978 med *Strømninger* for Collage Dansekompani.
- Har laget over 30 koreografiske verk av både større og mindre format, og har hatt en utstrakt pedagogisk og administrativ virksomhet parallelt med koreografisk virke.
- Co-grunnlegger av CODA Oslo International Dance Festival, kunstnerisk leder fra 2006 til 2017, og æresmedlem i dag.
- *∇* – et verk for 5 dansere og 3 slagverkere avslutter en lang karriere med mange høydepunkter både nasjonalt og internasjonalt.

KJELL SAMKOPF, KOMPONIST

Lyd, lytting og oppmerksomhet står sentralt i Kjell Samkopfs kompositoriske arbeider. Fra å skrive for tradisjonelle besetninger, har han gradvis utvidet lydpaletten til å omfatte elektronikk og stadig mer utradisjonelle lydgivende gjenstander. I hans sonografiske verk, som startet med «Mårådalen Walk» i 1994, er det selve lyttingen som står i fokus, blant annet i verket «Mountain Listening» (1996) som er fem portretter av personer som lytter. De siste årene har Samkopf konsentrert seg om komponering av etyder for slagverkinstrumenter, blant annet verket "Amelioration Études" (2015) skrevet til slagverktrioen Sisu. Disse verkene er skrevet for å utvikle oppmerksomhet og ferdigheter hos musikerne.

- Komponist, slagverker og pedagog
- Utdannet ved Norges musikkhøgskole med diplom i komposisjon 1977 etter studier med Finn Mortensen, og kandidateksamen i slagverk i 1978.

- Som slagverker har han blant annet spilt med Oslo Filharmoniske Orkester, Trondheim Symfoniorkester, Den Norske Operas Orkester, Ny Musikk Ensemble, Octoband, Fatath Morgana Kvartett, Oslo Sinfonietta.
- Samkopf var ansatt ved Norges musikkhøgskole fra 1988 til 2018 og ble i 1994 Norges første professor i slagverk. Samkopf har utgitt flere lærebøker i slagverk og skrevet en rekke verk til undervisningsbruk.
- Som komponist har han skrevet mer enn 50 bestillingsverk i ulike sjangre. Musikk for slagverk står her i en særstilling.
- Har utgitt en rekke CD-er med egen musikk. I 1983 kom debut-LP-en «Solo Percussion with electronics», og i 2017 kom hans seneste utgivelse «The Sounds of Dilapidated Houses», der instrumentariet er tre fraflyttede husmannsplasser på Toten.
- Har samarbeidet med Lise Nordal siden 1986. Foruten flere kortere verk, har de sammen laget fem helaftens forestillinger; *Aqua* (1986), *Tidevann* (1990), *Til Elise* (1998), *Entré* (2000) og *Silent Gliss* (2004).

TIL LISA, MONA OG MARIE

NORDANS PRODUKSJONER | LISE NORDAL

SUHMS GATE 18 C

N – 0362 OSLO

LISE.NORDAL@GMAIL.COM

FACEBOOK NORDANS PRODUKSJONER

DANSENS
HUS

